

'En ik hoop op oorlog'

Experimenteel literair debuut

Personage 1 woont in een door oorlog verwoeste stad en leeft alleen nog voor een doodziek, achtjarig meisje. Personage 2 balanceert met een echtgenote, een minnares en een tumor. Maar de man met het meeste hooi op zijn vork is de auteur: debutant Peter De Voecht.

door Mark Cloostermans

In *Playboy* schrijft Herman Brusselmans boekbesprekingen van een alineaatje elk, grotendeels bestaand uit onzin. *Slachtvinders* kwam in die rubriek aan bod, omdat het boek verschijnt bij de uitgeverij die ooit nog Brusselmans' debuut publiceerde. Hij typeert het als een 'dystopische roman'. 'Dystopisch is geen gemakkelijk woord, en *Slachtvinders* is geen gemakkelijk boek. Prima roman, nochtans en desalniettemin en

allabonheur.’ (Er gaan nog enkele zinnen over zichzelf vooraf aan dit citaat, maar die leest u vast wel in *Playboy*. U maakt mij niets wijs.)

Slachtvlinders speelt zich af in ‘een stad die een oorlog nauwelijks overleefd heeft, een stad waar alles geschonden is. Niet in het minst de mensen’. Een man, kortweg E. genoemd, ontwaakt op straat, nadat hij de vorige avond in elkaar is getrapt. ‘Ik zie gisteren. Vandaag.’ De Voecht suggereert dat elke dag letterlijk hetzelfde is. E. gaat naar het ziekenhuis, waar hij een aan kanker lijdend meisje, Ellis, bezoekt. Over haar identiteit krijgen we pas later uitsluitsel.

Writer’s block

In het tweede hoofdstuk verandert de situatie abrupt. We maken nu kennis met een schrijver, Eric Döppeler. Döppeler heeft een vrouw (Viola), een minnares (Echo) en een *writer’s block* (lastig). In zijn verhalen verliezen de personages hun vorm, gaan in elkaar over. Döppeler is er zelf niet blij mee. Hij zoekt ‘iets zintuiglijks, iets werkelijks’, maar wat hij schrijft is toch telkens weer ‘belachelijk hoogdravend’. Döppeler zegt ook kanker te hebben; zijn flat voelt aan als een ‘steriel toevluchtsoord’ en herinnert ons aan de ziekenhuiskamer van de kleine Ellis.

Vermoedelijk zijn E. en zijn zusje Ellis producten van het brein van de schrijver. De overlappingen tussen hun verhalen zijn duidelijk. De schrijver is bang dat zijn kanker zijn vriendin zal besmetten. Dat is uiteraard onmogelijk, maar het blijkt mogelijk in de wereld van E., de wereld die Döppeler verzonnen heeft: daarin slaat de kanker in het lichaam van Ellis over naar een kamerplant.

Daarmee zijn we er nog niet. Net als je denkt begrepen te hebben wat er hier gebeurt – een schrijver die zijn kanker, zijn depressie, zijn angsten extrapoleert naar een kapotte wereld, een fictie om te ontsnappen aan de hel van de gevreesde K – wordt Döppeler bezocht door een journalist, en begint hij een redelijk ontzagwekkende theorie te ontvouwen.

Niets in het leven is werkelijk onvatbaar, zegt hij, alles kan vertaald worden. Naar symbolen, naar woorden, naar wiskunde. Wiskunde is het beste. Het mechanische van wiskunde inspireert hem, zegt Döppeler.

Parallele werelden

Alles in het leven is binair, gaat hij door. Elke ervaring is tegelijk haar tegendeel. 'Er zijn te veel momenten waarop een ervaring aanvoelt als haar tegengestelde en het lijkt er dan op dat de twee zich op hetzelfde moment manifesteren.' Misschien bewijst dit gevoel wel dat er inderdaad parallelle werelden bestaan: je maakt x mee, maar je voelt tegelijk y, omdat je dubbelganger in een parallelle wereld y meemaakt. 'Uit het contrast groeit een bijzondere oneindigheid' en hierin ligt 'alles van belang'.

De vlinders uit de titel krijgen, in Döppelers paginalange beschouwing, een nieuwe betekenis: ze zijn binariteiten, 'platonische complementen'.

Die binariteiten zijn overal in de roman, zodra je erop begint te letten. De twee helften van de hersenen zijn 'twee vlinderhemisferen'. De kapotte stad bestaat uit een linker- en rechteroever, verbonden door een brug. En vermoedelijk heeft De Voecht die binariteiten zelfs opgezocht in de compositie van zijn roman. Krijgen we eerst het twistgesprek tussen een goedbedoelende journalist en een Yves Petry-achtige, arrogante, van zelfhaat kromgetrokken auteur, dan worden we in het daaropvolgende hoofdstuk volledig ondergedompeld in de liefde die de jongen in de kapotte stad voelt voor zijn zusje. Van het ene extreem naar het andere.

De uitgeverij noemt *Slachtvlinders* een cocktail van *A clockwork orange* en *The road*, al proef ik zelf ook meer dan een beetje Peter Verhelst in mijn glas. 'Hoe sterk hij naar dit meisje verlangt. De aanraking van een lichaam. Langzame woorden van huid.' Sterker vind ik de beschrijving van het gevoel vlak na een vechtpartij. Een mindere schrijver zou het hebben over nahijgen en pijn. De Voecht daarentegen schrijft precies het tegendeel: na de opwinding van het vechten, keert de mens terug naar zijn gebruikelijke toestand, die van het geestesleven: 'Na woede en focus word ik langzaam maar zeker weer gedachte, alsof m'n lichaam opnieuw verdwijnt.'

Zielsdodend

De Nederlandse bibliotheekservice Biblion publiceerde eerder een recensie van *Slachtvlinders*. Die eindigde als volgt: ‘Het [dit boek dus, mc] zal mensen aanspreken die houden van een dystopisch beschreven werkelijkheid.’

Goh. Ik was zelf niet zo gecharmeerd van dat dystopische element. Hoe vaak kun je het vuil in een kapotte stad beschrijven, voordat het saai wordt? Af en toe is deze roman even nadrukkelijk zwart als *Aan barrels*, het romandebuut van Harry Vaandrager, een collega-“experimentalist” die

De Voecht noemt in het dankwoord. Volgens mij zal dit boek mensen aanspreken die iets willen lezen waarbij ze wakker moeten blijven.

Persoonlijk vond ik *Slachtvinders* intrigerend, vaak knap geschreven, maar ook genadeloos zwart, terneerdrakkend en deprimerend. Het is niet voldoende om te schrijven over een kapotspattende relatie (de schrijver en zijn vriendin), over een jongen die zielsveel houdt van zijn zusje dat aan kanker sterft, nee, het moest ook nog eens in het meest zielsdodende decor dat een mens maar kan verzinnen. De wereld van *Slachtvinders* is er één waarin oorlog de status quo geworden is, en daardoor niet meer het probleem, maar de oplossing. 'Alles is deel van oorzaak en gevolg', stelt E. 'Elk proces groeit en kankert.' De oorlog is nodig, want alleen zo kan alles herbeginnen.

De enige structurele kritiek die ik op het boek heb, is dat nog altijd niet snap wat dat dystopische element toevoegt aan het verhaal van de schrijver en andersom. Ergens bleven het voor mij twee aparte verhalen, die weigeren samen te smelten tot een roman.

Ze hebben wel, allebei en ontegenzeggelijk, hun sterke moment. In de essayistische uitweiding die ik hierboven uitvoerig citeerde. In de scènes tussen E. en Ellis. In de beschrijving van een diner met vrienden, waar Döppeler compleet door de lint gaat, elke mogelijke sociale overtreding begaat en uiteindelijk tóch zijn vrouw gelukkig maakt. Dat is een memorabele passage, afgesloten met deze even bittere als hilarische zin: "Ik ben niets dan liefde," zegt hij hardop, en voegt er in stilte aan toe: en ik hoop op oorlog.'

Een gewaagd, ambitieus boek, niet altijd een pretje om te lezen, maar finaal wel de moeite waard.

SLACHT VLINDERS

PETER DE VOECHT

Peter De Voecht over het werk aan *Slachtvlinders* en waarom de Vlaamse literatuur te braaf is: <http://www.gierik-nvt.be/2014/10/polemiek-een-kleine-oorlog-voor-het-grote-schrijven-1/>

Peter De Voecht, *Slachtvlinders*. In de Knipscheer, 229 blz., € 17,50

ISBN: 978 90 6265 871 8

Bron: *Staalkaart.be*